

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2013-07-26

HSN 1306-0687

Handläggare:
Örtqvist, Åke

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2013-10-08, P 16

Svar på skrivelse från Helene Öberg (MP) om smittspårning

Ärendebeskrivning

I en skrivelse till Hälso- och sjukvårdsnämnden ställer Helene Öberg (MP) frågor kring ökning av gonorrhé och vilka åtgärder inklusive smittspårning som Stockholms läns landsting vidtar på grund av detta.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2013-07-26

Skrivelse från Helene Öberg (MP)

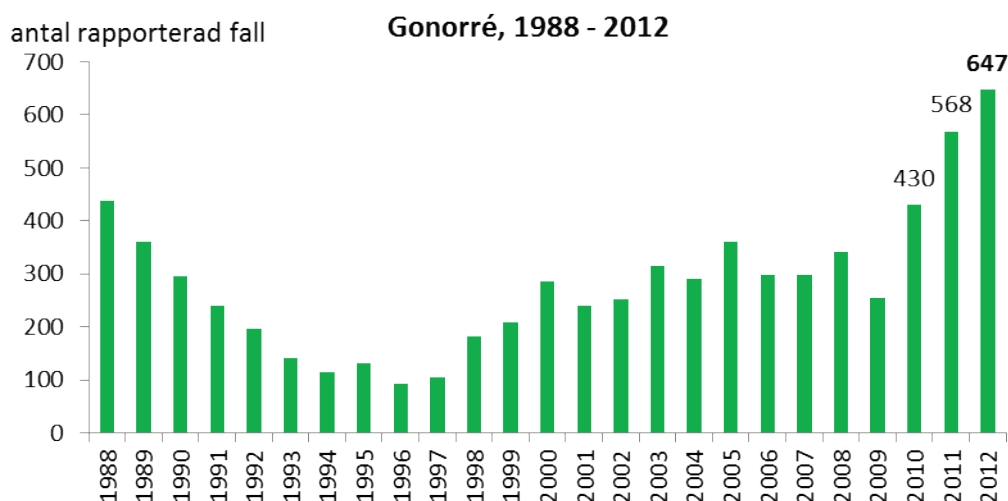
Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att anse skrivelsen besvarad.

Förvaltningens motivering till förslaget

Det är helt korrekt att antalet diagnosticerade fall av gonorrhé i Stockholms län har ökat kraftigt sedan 2009 (se figur nedan).

Det finns sannolikt två huvudorsaker till denna ökning, dels en ökad smittspridning och dels användningen av ny testmetod som är mycket känsligare, d.v.s. upptäcker fler fall, än tidigare metoder gjorde.

Ett ökat antal fall bland heterosexuella personer, framförallt kvinnor, noterades redan i början av 2010. Smittskydd Stockholm tog då kontakt med venereologer och ungdomsmottagningar för att understryka vikten av provtagning för gonorré när indikation för detta förelåg och av noggrann sexualanamnes för att provtagningen skulle utföras på ett optimalt sätt, samt smittspårningens betydelse för att bryta smittöverföring. Sedan dess har frågan återkommande poängterats vid möten och undervisningstillfällen med vården.

Provtagning vad gäller gonorré har sedan 2009 ändrats radikalt i och med införande av DNA-testning på urinprov. DNA-testning (nukleinsyradetektion) är en mycket känsligare teknik än den traditionella bakterieodlingen, vilket innebär att ett antal patienter får diagnosen gonorré där diagnosen tidigare inte skulle ha kunnat ställas med odling. Den nya laborietekniken förenklar också provtagningen betydligt för både vårdpersonal och patient. Vidare har den medfört att laboratorerna i många fall automatiskt testat urinproven för gonorré, även om frågeställningen på remissen bara var klamydia. Sammantaget innebär detta både ett ökat antal analyser för många patienter som har inga eller milda symtom, och en ökad möjlighet att ställa diagnosen gonorré, vilket tillsammans kan förklara en del av ökningen.

År 2011 gjordes mer än 70 000 analyser för gonorré vid de tre laboratorerna i SLL. Av dessa blev knappt 1 % positiva. Smittspårningen av gonorré (liksom för syfilis) är centraliserad, d.v.s. att alla personer med positiva urinprov remitteras för uppföljning på venerologiska mottagningar (Sesam eller Venhälsan). De venerologiska mottagningarna kompletterar undersökningen med odlingsprov och resistensbestämning för att kunna ge rätt antibiotikabehandling och sköter smittspårningen. Sådan uppföljning görs i så gott som samtliga fall. Smittspårningen leder sålunda i sig fram till att fler personer provtas och diagnostiseras.

När den nya enklare provtagningstekniken, med nukleinsyretest på ett urinprov, infördes innebar det inte bara att fler personer än tidigare provtogs för gonorré, utan också att proven delvis togs i andra grupper. Innan dess var indikationerna för prov för gonorré, förutom den som hade symtom på sjukdomen, att patienten hade haft sex utomlands, haft sex med prostituerad eller tillhörde gruppen män som har sex med män. Den nu

ökade provtagningen av heterosexuella kvinnor, kan ha medfört att ett antal infektioner som tidigare skulle varit "dolda" upptäcktes eftersom kvinnor mer sällan har så mycket symtom vid en gonorrésjukdom.

Genom den pågående aktiva diagnostiken, med efterföljande behandling och noggrann smittspårning, kan antalet nya fall stabiliseras och på sikt minska. En möjlig indikation på att det skulle kunna vara så är, att det hittills i år (fram till 25 juli) är 337 anmälda fall av gonorré, jämfört med 400 st 2012 och 282 st 2011 (samma tidsperioder).

Som beskrivits ovan är det tveksamt om det i nuläget går att ytterligare effektivisera smittspårningen för gonorré, eftersom den redan är centraliserad och mycket effektiv.

Ett generellt hinder för det preventiva arbetet med alla sexuellt överförbara sjukdomar är att de, till skillnad från alla andra anmälningspliktiga sjukdomar, anmäls till smittskyddet med s.k. rikskod (födelseår + de fyra sista siffrorna i personnumret) och inte med fullt personnummer. Detta försvårar smittspårningen, minskar patientsäkerheten och försämrar möjligheterna till att få bra epidemiologiskt underlag för preventiva satsningar.

Catarina Andersson Forsman
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Åke Örtqvist
Smittskyddsläkare,
Avdelningschef

Skrivelse av Helene Öberg (MP) om smittspårning

Den 13 juni berättade Dagens Nyheter om att fallen av gonorré ökar kraftigt i Stockholms län. Förutom att de flesta som smittas av gonorré bor i storstadsregionerna, så Stockholm sticker ut. Stockholms län står ensamt för 59 procent av alla gonorréfall i landet 2012. 11 respektive 10 procent av fallen har rapporterats från Skåne och Västra Götaland.

Det här är också ett problem när det gäller antibiotikaresistens. Resistens mot den antibiotika som används mot gonorré har ökat snabbt under de senaste fem åren och fortsätter att öka. Smittskyddsinstitutet har slagit fast att om utvecklingen fortsätter i samma takt så kan gonorré bli svår att bota i framtiden. Erfarenheten visar att ordentlig smittspårning kraftigt kan reducera antalet nya fall och är ett viktigt verktyg för att stävja utvecklingen.

Med anledning av detta undrar vi vilka åtgärder som Stockholms läns landsting nu vidtar för att komma tillrätta med den kraftiga ökningen av fall och om smittspårningen kommer att intensifieras.

Helene Öberg (MP)